

Original article

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Görüşleri

Opinions of Turkish Language and Literature Teacher Candidates On Teaching Practice Course

Fatih Kana ^{a,*}, Gizem Meriç ^b & Hatice Zorlu Kana ^b

^aDepartment of Turkish and Social Science Education, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Turkey

^bMinistry of Education, Çanakkale, Turkey

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik yaşadığı deneyimlerini ve duygu durumlarını belirlemektir. Araştırma Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü formasyon öğrencilerinden öğretmenlik uygulaması dersini almış olan 8 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Yapılan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler betimsel analiz tekniği yoluyla analiz edilmiştir. Öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması için gittikleri okullarda heyecanın yanında endişe yaşamakta, uygulamalarda eksikliklerini görmekte, derslerde duygu değişimleri yaşamakta; öğrencilerin derse etkin katılımları, etkili ders işleme kendilerini başarılı görmelerini sağlamakta; öğrencilerle iletişim kuramamalarını, derste sınıf yönetimini sağlayamamalarını, dersi erken ya da geç bitirmelerini eksiklik olarak görmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili ve Edebiyatı, Formasyon, Deneyim, Duygu Durumları.

Abstract

The aim of this study is to determine the experiences and emotional states of Turkish language and literature teacher candidates towards the teaching practice course. The research was carried out with 8 teacher candidates who took the teaching practice course from the Turkish Language and Literature Department's formation students. The phenomenology design, one of the qualitative research designs, was used in this study. Semi-structured interview technique was used as data collection tool in the study. The data obtained from the study were analyzed through the descriptive analysis technique. The prospective teachers experience anxiety in addition to excitement at the schools they go to for teaching practice, see their shortcomings in practices, and experience changes in feelings in lessons; The active participation of the students in the lesson and their effective teaching make them consider themselves successful; They see their inability to communicate with students, their inability to provide classroom management in the course, and their early or late completion of the course as a deficiency.

Keywords: Turkish Language and Literature, Education, Experience, Emotional States.

Received: 03 September 2020 * **Accepted:** 15 December 2020 * **DOI:** <https://doi.org/10.29329/ijiape.2020.318.1>

* Corresponding author:

Fatih Kana, Department of Turkish and Social Science Education, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Turkey
Email: fatihkana@hotmail.com

GİRİŞ

Her ülkenin temel amacı, vatanına milletine değer veren, kendini geliştirmiş bireyler yetiştirmektir. Bu amacı gerçekleştirmek için de ülkeler eğitim programlarını, felsefelerini buna göre belirler ve düzenler. Yaşadığı çağa ayak uydurabilen, bakış açısı geniş, yaratıcı, araştıran sorgulayan, çevresine ve kendisine yararlı bireyler yetiştirebilmede de en yetkili kişi öğretmendir. Bu yüzden öncelikle bu gereklilikleri yerine getirebilen, mesleğinde yetkin, donanımlı ve mesleğini seven öğretmenler yetiştirmek çok önemlidir.

21. yüzyılda öğrencilerin ve öğretmenlerin sahip olması gereken beceriler farklılaşmaktadır. Öğrencilere 21. yüzyıl becerilerini kazandırabilmek için öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Toplumun bireyden beklentileri öğretmen yetiştirme politikalarının değişmesine neden olmaktadır (MEB, 2017). Bu politikalar doğrultusunda öğretmenlerin kendilerini 21. yüzyıl becerilerine göre kendilerini sürekli geliştirmeleri, deneyim kazanmaları beklenmektedir (Gökçe & Demirhan, 2005). Öğretmenler, öğrencilerini nitelikli hale getirebilmek amacıyla materyalleri öğrencilerin gelişim düzeylerini dikkate alarak kullanırlar (Darling-Hammond & Baratz-Snowden, 2007). Öğrencilerin başarısı, okulun başarısını etkiler. Öğrencilerini iyi yetiştiren bir öğretmen hem öğrencinin hem de okulun başarısını etkiler (Stronge, Ward & Grant, 2011). Araştırmacılar öğretmen adaylarının öğrendikleri teorik bilgileri ne zaman ve nasıl kullanacakları bilmediklerini belirtmektedirler (Aytaçlı, 2012). Öğretmenlik uygulaması dersi, öğretmen adaylarının öğrendikleri teorik bilgileri kullanmaları açısından önemli bir derstir (Azar, 2003; Bell & Robinson, 2004; Wong & Tsui, 2007).

Liselerde dil ve edebiyat dersleri, öğrencilerin kendilerini ifade etmesini, eleştirel ve yaratıcı düşünmesini sağlamaktadır. Öğrenciler bu dersler vasıtasıyla toplumun içerisinde kendilerini rahat bir şekilde ifade etme olanağı sağlamaktadırlar (Erdem, 2017: 103). Liselerde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olabilmek için Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliğini bitirmek ya da Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirerek formasyon almak yeterlidir. Temmuz 2020’de Milli Eğitim Bakanlığı formasyon programının kaldırıldığını açıkladı. Bunun yerine 2023 Eğitim Vizyonu’nda Sertifikaya dayalı “Pedagojik Formasyon” uygulamasının kaldırılacağı yerine lisansüstü düzeyde “Öğretmenlik Mesleği Uzmanlık Programı” açılacağı belirtilmiştir (MEB, 2018). Formasyon kaldırılmış olsa da öğretmenlik uygulaması dersinin lisansüstü düzeyde verilmesi gerekmektedir.

Öğretmenlik uygulaması dersiyle ilgili, öğretmen eğitiminde önemli bir ders olduğu için bu alanda birçok çalışma yapılmıştır (Aytaçlı, 2012; Güven, Kürüm & Sağlam, 2012; Koç & Yıldız, 2012; Altıntaş & Görgeç, 2014; Göktaş & Şad, 2014; Tepeli & Caner, 2014; Biber & Tuna, 2015; Çepni & Aydın, 2015; Kırksekiz, Uysal, İşbulan, Akgün, Kıyıcı & Horzum, 2015; Yılmaz & Namlı, 2017; Aslan ve Sağlam, 2018; Eryılmaz Balı, Müldür & Büyükkarcı, 2018; Özdaş ve Çakmak, 2018; Ayvacı, Özbek & Bülbül, 2019; Batmaz & Ergen, 2020).

Araştırmanın amacına hizmet edilmesi için aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir:

1. Öğretmen adaylarının ders anlatırken hissettiği duygular nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının ders anlatırken yaşadığını duygu değişikliğinin sebebi nedir?
3. Öğretmen adaylarının dersi anlatırken kendini başarılı olarak gördüğü taraflar nelerdir?
4. Öğretmen adaylarının dersi anlatırken kendini başarısız olarak gördüğü taraflar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda olayların doğal ve gerçekçi olarak ifade edilmesi önemlidir. Fenomenoloji derin ve detaylı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanabilmek, birkaç kişinin deneyimlerine ilişkin hikayeleri rapor ederken, yaşamış olduğu deneyimleri aktarırken kullanılır. Fenomenoloji çalışmalarında bireylerin algıları önemlidir (Şimşek & Yıldırım 2016). Bu araştırmada Türk dili ve edebiyatı formasyon öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması dersinde yaşadıkları tecrübeli daha ayrıntılı ve daha doğru incelemek, anlamlandırmak, yorumlamak için fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğrenimine devam eden 8 son sınıf öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu belirlenirken heterojen bir grup olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 4'ü kadın, 4'ü erkektir.

Araştırmanın Veri Analizi

Araştırmada nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen verileri daha önceden belirlenen temalara göre özetleyip yorumlamaktır. Araştırmada betimsel analiz için bir çerçeve oluşturulmuştur. Belirlenen tematik çerçeveye göre veriler işlenmiş, bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır (Şimşek & Yıldırım 2016).

Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada önce alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazın taraması yapıldıktan sonra araştırmacılar tarafından görüşme için sorular belirlenmiştir. Bu sorulara alan uzmanlarının görüşü alınarak son hali verilmiştir. Görüşme formu pilot olarak bir öğrenciye uygulanmış, görüşme sorularıyla ilgili öğrenciden geridönüt alındıktan sonra forma son hali verilmiştir.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Araştırmada elde edilen veriler farklı araştırmacılar tarafından analiz edilmiştir. Araştırmanın iç geçerliğini sağlamak amacıyla çalışma grubunun aynen alıntılar yapılmıştır. Araştırmanın bulguları genellenmiştir. Araştırmacılar tarafından veriler incelenmiş ve doğrulanmıştır (Merriam, 2013).

BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen veriler tablolar ve aynen alıntılar yoluyla verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının ders anlatırken hissettiği duygular

Kodlar	f
Heyecan	4
Mutluluk	3
Eksiklik	2
Çekinme	1
Gururlu	1
İstekli	1
Umut	1
Yetersizlik	1

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının heyecan, çekinme, mutluluk, yetersizlik ve eksiklik, umut, gurur gibi duyguları ders anlatırken yaşadıkları görülmektedir. Öğretmen adayları ders anlatımlarında tecrübesiz olduklarından ve ilk defa ders anlattıklarından genel olarak heyecanlandıklarını dile getirmişlerdir ve bunlara rağmen öğretmen adayları derslerde mutlu ve istekli olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları bu yaşadıkları duygu durumunu şu şekilde anlatmaktadırlar:

Ö1 Kodlu öğrenci duygularını şu şekilde ifade etmektedir: *“Ders anlatırken aslında konuya daha fazla hâkim olduğumu biliyorum ama deneyimsizliğin vermiş olduğu heyecandan olsa gerek bilgilerin hafızamdan gittiğini, sanki hiçbir şey bilmiyormuşum gibi kelimeleri geveliyorum. Ya da bir öğrenci bir soru sorduğunda onu tatmin edecek cevap verememekten çekiniyorum. Bunun için staj süresinin daha uzun bir süreye yayılması gerektiğini düşünüyorum.”* (Heyecan ve çekinme)

Ö2 Kodlu öğrenci duygularını şu şekilde ifade etmektedir: *“Öncelikle ilk anlatıma başlarken ister istemez bir heyecanlanma oluyor. Daha sonra bu heyecanı atlatıp derse hakim oluyorum. Ders anlatırken kendimi mutlu hissediyorum.”*(Heyecan ve mutluluk)

Ö3 kodlu öğrenci duygularını şu şekilde ifade etmektedir: *“Kendimi yetersiz ve eksik hissediyorum. Bu tabi ki ilk deneyimlerim olduğu için. Eminim daha da tecrübe edinsem kendime güvenim yerine gelecektir.”*(Yetersiz ve eksik)

Ö4 kodlu öğrenci duygularının şu şekilde ifade etmektedir: “Henüz daha çok yeni olduğum için bazı eksiklerim olduğunu hissediyorum ama her ders anlatmamda zamanla daha da iyi olacağıma inanıyorum. Öğretmenlik mesleğini icra etmek harika bir duygu o genç zihinleri şekillendirmek onlarla konuşmak onların gelecek hayatlarına katkı sağlamak paha biçilemez.”(Eksik ve umutlu)

Ö5 kodlu öğrenci duygularını şu şekilde ifade etmektedir: “Öncelikle heyecanla başlıyor daha sonra gözlerimin içine bakan öğrencileri gördükçe ders anlatma isteğim artıyor. Hayal ettiğim mesleğe bu kadar yakın olmak beni mutlu ettiği kadar isteğimi ve idealimi de arttırıyor.”(Heyecan, mutluluk ve istek)

Ö6 kodlu öğrenci duygularını şu şekilde ifade etmiştir: “Her anlatımım da öncelikle iyi ki diyorum. İyi ki bu mesleği seçmişim, hiç pişman değilim diyorum. Heyecanlanma birlikte bu heyecanı en doğru ve en verimli hale dönüştürüp sınıfa bilgilerimi aktarmak istiyorum. Sınıfın beni dinliyor olduğunu görmek, sorularına yanıt alabilmek, aktif verimli ve eğlenceli bir ders ortamı oluştuğunu görmek beni mutlu ediyor ve gururlandırıyor.”(Heyecan, mutlu ve gururlu)

Tablo 2. Derste ki duygu değişimlerinin nedenleri

Kodlar	f
Derste yaşanan aksaklıklar	1
Öğrencilerin derse ilgili olması	3
Tecrübesizlik	1
Dersi iyi anlatabilme konusunda tereddüt	1
Sesin titremesi	1

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının duygu değişimlerini etkileyen birden fazla faktör olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarından bazıları ders anlatırken heyecanlanırken ve eksik hissederken bazıları da mutlu, gururlu, umutlu hissediyordu. Onların bu duyguları hissetmesine sebep olan etkenleri şöyle ifade etmekte: Derste yaşanan aksaklıklar, öğrencilerin derse ilgili olması, tecrübesizlik, dersi iyi anlatabilme konusunda tereddüt, sesin titremesi. Buradan da anlaşıldığı üzere öğretmen adaylarının duygu değişimini içinde buldukları dersin havası, öğrencinin tavrı, dersle ilgili endişeleri ve ilk defa ders anlatıyor olmaları etkiliyor. Öğretmen adayları yaşadıkları duyguların nedenlerini şu şekilde açıklamaktadır:

Ö1 kodlu öğrenci duyguların nedenlerini şu şekilde ifade etmektedir: “İlk ders anlatmamdaki heyecanım ve bunun sonucu yaşadığım aksaklıklar böyle hissetmeme yol açtı.” (Aksaklıklar)

Ö2 kodlu öğrenci duyguların nedenlerini şu şekilde ifade etmektedir: “Sınıftaki öğrencilerin derse ilgili olması, dersi anlatırken sessiz olup dinlemeleri ve derse katılmaları böyle hissetmemi sağladı.”(Öğrencilerin derse ilgili olması)

Ö3 kodlu öğrenci duygularının nedenlerini şu şekilde ifade etmektedir: “Daha ilk deneyimlerimin verdiği tecrübesizliğimden dolayı böyle hissediyorum. Yetiştirir miyim? Yanlış bir şey söyler miyim gibi sorular sürekli aklımdaydı. Bundan dolayı böyle hissetmişim.(Tecrübesizlik)

Ö4 kodlu öğrenci duygularının nedenlerini şu şekilde ifade etmektedir: “İlk ders anlattığımda elim ayağım titredi onca göz beni izliyor ve ağızımdan çıkan her sözcük önemli nasıl onların anlayacağı biçimde anlatırım, nasıl beni daha iyi anlarlar, nasıl kalıcı bir şekilde anlatabilirim diye çok düşündüm ve konuyu anlatırken bu tereddütüm olduğundan böyle hissetmeme yol açtı.” (Tereddüt)

Ö5 kodlu öğrenci duygularının nedenlerini şu şekilde ifade etmektedir: “Ders anlatacağım zaman öğrencilerin merakla gözlerimin içine bakmaları ve geri dönüt almam böyle hissetmeme sebep oldu. Derse katılmaları, sorulara cevap vermeleri benim derste ki verimimi olumlu yönde etkiliyor. “ (Öğrencilerin derse ilgili olması)

Ö7 kodlu öğrenci duygularının nedenlerini şu şekilde ifade etmektedir: “ Anlatıma başladığımda ses tonumun titremesi heyecanlandığımı fark etmemi sağladı. Notlarıma bakıp heyecanımı yatıştırmaya çalıştım. Not aldırırken hızlandığımda öğrenciler yavaşlamamı istediler biraz daha yavaş ve tekrar ederek söyledim. Öğrencilere soru yönelttiğimde ve şiirleri açtığımda daha fazla ilgilendiklerini gözlemledim.” (Sesin titremesi)

Tablo 3. Öğretmen adaylarına göre dersin başarılı yönleri

Kodlar	f
Öğrencilerin dersi dinlemesi, derse katılması ve dersi anlaması	3
Öğrencilerin aktif olması	2
Edebi zevki geliştirmesi	1
Materyal dağıtmak	1
Sık sık sorular sormak	1
Hayata dair ders vermesi	1
Öğrencilerin öğrenirken eğlenmesi	1

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının dersin birçok başarılı yanının olduğunu ve Türk dili ve edebiyatı dersinin öğrenciye birçok şey kattığını belirttikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarına göre dersin başarılı yönleri şunlardır: Edebi zevki geliştirmesi, öğrencilerin dersi dinlemesi, derse katılması ve dersi anlaması, materyal dağıtılması, sık sık sorular sorulması, öğrencilerin aktif olması, hayata dair ders vermesi ve öğrencilerin öğrenirken eğlenmesidir. Öğretmen adayları dersin başarılı yönlerini şu şekilde ifade etmektedir:

Ö1 kodlu öğrenci dersin başarılı yönlerini şu şekilde ifade etmektedir: ” Öğretmenin aktif olduğu, öğrencilere şiirler, hikâyeler yoluyla hem edebi zevklerinin gelişmesinin sağlanması hem de bu anlatılar

aracılığıyla hayata dair dersler verme niteliğinde başarılı bir derstir.” (Edebi zevki geliştirmesi ve hayata dair ders vermesi)

Ö2 kodlu öğrenci dersin başarılı yönlerini şu şekilde ifade etmektedir: ”Öğrencilerin derse katılması ve ilgili olması.”(Derse katılma)

Ö3 kodlu öğrenci dersin başarılı yönlerini şu şekilde ifade etmektedir: ” Öğrenciler ilgiliydi. Dikkatlerini çekmek için uğraşmıştım. Başarılı olduğumu düşünüyorum bu konu da. Dersi anlattıktan sonra ders tekrarı yaptığımız da anlattıklarımı söylemeleri beni dinlediklerini ve anladıklarını gösteriyordu. Bu konuda başarılı olduğumu düşünüyorum.” (Öğrencilerin derse dinlemesi ve anlaması)

Ö4 kodlu öğrenci dersin başarılı yönlerini şu şekilde ifade etmektedir: “Konuyu anlattıktan sonra hem konuyu pekiştirmek hem de çocukların ilgisini çekmek için dersle ilgili materyal dağıtmak onlara sık sık sorular sorup hem dikkatlerini çekip hem de bilgilerini ölçmek.” (Materyal dağıtmak ve sık sık sorular sormak)

Ö5 kodlu öğrenci dersin başarılı yönlerini şu şekilde ifade etmektedir: “Öğrencileri aktif ve derse ilgili görmek.” (Öğrencilerin aktif olması ve derse katılması)

Ö6 kodlu öğrenci dersin başarılı yönlerini şu şekilde ifade etmektedir: “Öğrencileri aktif görmek, öğrenirken bir yandan da eğlendiklerini bilmek.”(Öğrencilerin aktif olması ve öğrencilerin öğrenirken eğlenmesi)

Tablo 4. Öğretmen adaylarının derste kendilerini başarısız olarak görmelerinin sebepleri

Kodlar	f
Dersin süresini iyi ayarlamamak	2
Kilit noktaları tam anlamıyla verememek	1
Etkili bir dil kullanamamak	1
Slayttan ders anlatırken sınıfla iletişim kurmamak	1
Dersi hızlı anlatmak	1
Boş kalan vakti dolduramamak	1
Sırtını sınıfa dönmek	1
Kısıp sesle ders anlatmak	1
Anlatacaklarını unutmak	1

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarına göre derste başarısız kısımların nedenleri şunlardır: Kilit noktaları tam anlamıyla verememek, etkili bir dil kullanamamak, slayttan ders anlatırken sınıfla iletişim kurmamak, dersi hızlı anlatmak, boş kalan vakti dolduramamak, sırtını sınıfa dönmek, yüksek sesle ders anlatmamak, dersin süresini iyi ayarlamamak, anlatacaklarını unutmak. Öğretmen adayları dersin planladıkları gibi gitmediğini, bazen ek zaman kaldığını ve bu zamanda ne yapacaklarını

bilmediklerini dile getirmişlerdir. Sınıfa hakim olmakta zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Buradan hareketle de dersi iyi planlamak gerektiği anlaşılmaktadır. Öğretmen adayları dersin başarısız kısımlarının nedenlerini şöyle ifade etmektedir:

Ö1 kodlu öğrenci dersin başarısız kısımlarının nedenlerini şöyle ifade etmektedir:” *Ben ilk deneyimimde Tanzimat Döneminde Hikâye konusunu anlattım. Konu bağlamında örnek hikâye getirip sınıfta okuttum. Ancak bu hikâyeyi okurken akıcı ve noktalamalara dikkat ederek okuma, hikâyesin konusu, ana fikri gibi öğrenciye asıl verilmesi gereken kilit noktaları tam anlamıyla veremediğimi düşünüyorum. Bir de ders sonunda öğretim ilke ve yöntemlerinden altı şapkalı düşünme tekniğini uygulayarak göstermek istedim. Dersle ilgili işlediğim konuyla alakalı sorular hazırladım. Gönüllü öğrencilerden bu şapka yöntemine göre yorum yapmalarını istedim. Bunun amacını ve nasıl yapılması gerektiğini etkili bir dille anlatamadım ve istediğim sonuca pek varamadım.*”(Kilit noktaları tam anlamıyla verememek, etkili bir dil kullanamamak)

Ö2 kodlu öğrenci dersin başarısız kısımlarının nedenlerini şöyle ifade etmektedir: “*Slayt kısımları çok başarılı değildi. Çünkü slaytla konu anlatırken sadece ona dönük oldum sınıfla pek fazla iletişim halinde olamadım.*”(Slayttan ders anlatırken sınıfla iletişim kurmamak)

Ö3 kodlu öğrenci dersin başarısız kısımlarının nedenlerini şöyle ifade etmektedir: “*İlk ders anlatımında 7 dakika kadar boş vakit kalmıştı. Yedek sorular hazırlayabilirdim. 2. Ders anlatımında sürem yetti buna dikkat etmiştim. Nedeni ise ilk ders anlatımının verdiği gerginlik yüzünden baya hızlı anlatmıştım.*” (Dersi hızlı anlatmak ve boş kalan vakti dolduramamak)

Ö4 kodlu öğrenci dersin başarısız kısımlarının nedenlerini şöyle ifade etmektedir:” *Tahtaya yazmış olduklarımı anlatırken sınıfa çok sırtımı dönüp çok yüksek sesle anlatmamam çok başarılı değildi bunun nedeni o an heyecanımdan kaynaklanmaktadır .*”(Sırtını sınıfa dönmek, kısık sesle ders anlatmak)

Ö5 kodlu öğrenci dersin başarısız kısımlarının nedenlerini şöyle ifade etmektedir:” *İlk anlatımım da süreyi tam ayarlamadım konu anlatımına göre dikkat edilmesi gerekiyor.*”(Dersin süresini iyi ayarlamamak)

Ö7 kodlu öğrenci dersin başarısız kısımlarının nedenlerini şöyle ifade etmektedir:” *Heyecanlandığım kısımlarda öncesinden söylemeyi planladığım ama o an ki heyecanla unuttuğum bilgiler oldu.*”(Anlatacaklarını unutmak)

Tartışma ve Sonuç

Araştırmaya katılan öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması için gittikleri okullarda öncelikle heyecan ve mutluluk yaşadıklarını ifade etmektedirler. Bu iki duygunun ardından eksiklik duygusu yaşadıklarını, bu duygunun teorik ve uygulama konusunda olduğunu ifade etmektedirler. Öğretmen

adayları sırasıyla çekinme, gurur, istek, umut ve yetersizlik duygularını da yaşadıklarını belirtmektedirler. Nayır ve Çinkır'ın (2015) araştırmalarında öğretmen adaylarının teoriği pratiğe dökemediklerini tespit etmiştir.

Öğretmen adayları duygu değişimlerinin nedenlerini öğrencilerin derse katılmaları, dersle ilgilenmeleri olarak ifade etmişlerdir. Bunun yanısıra derste yaşanan aksaklıklar, tecrübesizlik, Dersi iyi anlatabilme konusunda tereddüt, sesin titremesi gibi duygu değişimlerinin de olduğunu ifade etmektedirler. Benzer şekilde araştırmalarda (Baran, Yaşar ve Maskan, 2015; Selvi, Doğru, Gençosman ve Saka, 2017) öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersinin kendilerine tecrübe ve özgüven kazandırdığını ifade etmektedir.

Öğretmen adayları öğrencilerin derse aktif olarak katılımlarını sağlamalarını, derste aktif olmalarını; öğrencilerdeki edebi zevklerini geliştirmelerini, öğrencilere materyal dağıtmalarını, sık sık soru sormalarını, hayata dair dersler vermelerini, öğrencilerin öğrenirken eğlenmesini kendi öğretmenlik hayatları için bir başarı olarak görmektedirler. Öğretmen adayları bu araştırmada materyal hazırlama konusunda kendilerini başarılı bulurken Gündüz & Odabaşı (2004) ile Sağlam & Aslan (2018) araştırmalarında öğretmen adaylarının materyal tasarlama konusunda kendilerini eksik gördüklerini ifade etmektedirler.

Öğretmen adayları dersin süresini iyi ayarlamamalarını, kilit noktaları tam anlamıyla verememelerini, etkili bir dil kullanamamalarını, slayttan ders anlatırken sınıfla iletişim kuramamalarını, dersi hızlı anlatmalarını, boş kalan vakti dolduramamalarını, sırtını sınıfa dönmelerini, kısık sesle ders anlatmalarını, anlatacaklarını unutmalarını ise bir başarısızlık olarak görmektedirler. Sağlam & Aslan (2018) öğretmen adaylarıyla yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının üniversitede öğrendiklerini okulda yeterince uygulayamadığını belirtmiştir. Benzer şekilde bazı araştırmalarda da (Şaşmaz Ören, Sevinç & Erdoğan, 2009; Şimşek, Alkan & Erdem, 2013) aynı sonuçlar çıkmıştır. Öğretmen adaylarının teoriği pratiğe geçirmede sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Bu araştırmadaki sonuçlara benzer şekilde araştırmalarda (Oskay, Erdem & Yılmaz, 2009; Yeşil, 2009; Kırksekiz, Uysal, İşbulan, Akgün, Kıyıcı, Horzum, 2015; Ayvacı, Özbek & Bülbül, 2019) öğretmen adaylarının sınıf hakimiyeti, öğrenciyi tanıma bilgisine ve öğrenciyle iletişime yönelik birtakım sıkıntılarla karşılaştığı görülmektedir.

Sonuç olarak öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması için gittikleri okullarda heyecanın yanında endişe yaşamakta, uygulamalarda eksikliklerini görmekte, derslerde duygu değişimleri yaşamakta; öğrencilerin derse etkin katılımları, etkili ders işleme kendilerini başarılı görmelerini sağlamakta; öğrencilerle iletişim kuramamalarını, derste sınıf yönetimini sağlayamamalarını, dersi erken ya da geç bitirmelerini eksiklik olarak görmektedirler.

Öneriler

Öğretmen adaylarının son sınıfta derslerini azaltarak daha çok uygulama yapmaları sağlanmalıdır.

Öğretim elemanlarının öğretmen adaylarını her hafta dinlemeleri ve geridönüt vermeleri sağlanmalıdır.

Öğretmen adaylarının farklı yerlerde (köyde, ilçede) uygulama yapmaları sağlanmalıdır.

Eğitim Fakültelerinin uygulama okullarının açılarak uygulamaları etkili bir şekilde yapmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Altıntaş, S., & Görgeç, İ. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine görüşleri (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 9(8), 197-208. DOI: 10.7827/TurkishStudies.7124
- Aslan, M. & Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162. DOI: 10.16986/HUJE.2017030313
- Aytaçlı, B. (2012). *İlköğretim matematik öğretmenliği lisans programında yer alan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Ayvacı, H. Ş., Özbek, D. ve Bülbül, S. (2019). Bir öğretmenlik uygulaması sürecinin farklı katılımcılar tarafından değerlendirilmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 57-66. DOI: 10.17240/aibuefd.2019.19.43815-487564
- Ballı, F. E., Müldür, M. & Büyükkarcı, A. (2019). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması II dersine ilişkin görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(25) 301-325. DOI: 10.29329/mjer.2018.153.16
- Baran, M., Yaşar, Ş. & Maskan, A. (2015). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 230-248. DOI: 10.14582/DUZGEF.587
- Batmaz, O. & Ergen, Y. (2020). İlkokul öğretmenleri ve öğretim üyelerinin öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşleri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 53(2), 549-576 . DOI: 10.30964/auebfd.541079
- Biber, A. Ç., & Tuna, A. (2015). Pedagojik formasyon eğitimi alan matematik bölümü mezunu öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi hakkındaki görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(2), 131-140. Retrieved from <http://buje.baskent.edu.tr/index.php/buje/article/view/31>
- Çepni, S. & Aydın, O. (2015). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 285-304. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/21493/230419>
- Darling-Hammond, L. & Baratz-Snowden, J. (2007). A good teacher in every classroom: Preparing the highly qualified teachers our children deserve. *Educational Horizons*, 85(2), 111-132. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ750647.pdf>

- Erdem, C. (2017). Türk dili ve edebiyatı öğretimi uygulamaları üzerine bazı tespitler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 50(1), 99-126. DOI: 10.1501/Egifak_0000001389
- Gökçe, E. & Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(1), 43-71.
- Göktaş, Ö. & Şad, S. (2014). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersi uygulama öğretmenlerinin seçim süreci: Ölçütler, sorunlar ve öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 115-128. <http://efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/48-published.pdf>
- Gündüz, S., & Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(1), 43-48.
- Güven, M., Kurum, D. & Sağlam, M. (2012). Evaluation of the distance education pre-service teachers' opinions about teaching practice course (case of Izmir city). *Turkish Online Journal of Distance Education*, 13(1), 112-127.
- Kirksekiz, A., Uysal, M., İşbulan, O., Akgün, Ö. E., Kızılcı, M. & Horzum, M. B. (2015). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine eleştirel bir bakış: problemler, beklentiler ve çözüm önerileri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 433-451. DOI: 10.14686/buefad.v4i2.1082000250
- Koç, C., & Yıldız, H. (2012). Öğretmenlik uygulamasının yansıtıcıları: Günlükler. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 223-236.
- MEB. (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERI.pdf Erişim tarihi 02.07.2020
- MEB. (2018). 2023 Eğitim vizyonu. http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf
Erişim tarihi 02.07.2020
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Nayır, F., & Çınkır, Ş. (2015). Uygulama öğretmenleri, yöneticileri ve pedagojik formasyon öğrencilerinin okullarda öğretmenlik uygulamasında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *International Journal of Curriculum and Instructional Studies*, 4(7), 71-86.
- Oskay, Ö. Ö., Erdem, E. ve Yılmaz, A. (2009). Pre-service chemistry teachers' beliefs about teaching and their pedagogical content knowledge. *Hacettepe University Journal of Education*, 36, 203-212.
- Özdaş, F. & Çakmak, M. (2018). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2747-2766. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/42447/511244>
- Selvi, M., Doğru, M., Gençosman, T. & Saka, D. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin etkinlik kuramına göre incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 175-193. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuefd/issue/30333/327397>

- Şaşmaz-Ören, F., Sevinç, Ö. S., & Erdoğan, E. (2009). Öğretmen adaylarının okul deneyimi derslerine yönelik tutumlarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 15(2), 217-246.
- Şimşek, H. & Yıldırım, A. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şimşek, S., Alkan, V., & Erdem, A. R. (2013). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin nitel bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34), 63-73.
- Tepeli, Y., & Caner, M. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 313-328.
- Yeşil, R. (2009). Sosyal bilgiler aday öğretmenlerinin sınıf içi öğretim yeterlikleri (Kırşehir Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 23-48
- Yılmaz, A., & Namlı, S.(2017). Öğretmenlik uygulaması dersine katılan uygulama öğretmeni ve öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 3061-3077. DOI:10.14687/jhs.v14i3.422